

νοεί ή αποθαρρύνει τη δημιουργική ζωή, όσο και από την πλευρά της υπέρβασής τους.

Αντικείμενο και δομή του βιβλίου

Αντικείμενο του βιβλίου *Μεθόριος* δεν είναι μια ιστορία των συνόρων – έχουν γραφτεί πολλές και διάφορες τέτοιες ιστορίες. Έτσι κι αλλιώς, δεν είναι αυτό που μας ενδιαφέρει, καθώς ένα τέτοιο σχήμα είναι στατικό, δεν διαθέτει τον δυναμισμό του εγχειρήματος που επιχειρούμε. Εννοείται επίσης ότι το εν λόγω βιβλίο με κανένα τρόπο δεν συνιστά μια «φιλοσοφία της μεθορίου» – κάτι τέτοιο θα εμπεριείχε τον κίνδυνο της τερατογονίας. Το ζητούμενο είναι η ανάδειξη του θέματος (ότι δηλαδή «πρόκειται για ένα θέμα» το οποίο αξίζει την προσοχή μας).

Ασφαλώς, υπάρχουν βιβλία που είναι γραμμένα ως επιστημονικές μελέτες και μεταδίδουν την αίσθηση της αυτάρκειας και της ολοκληρωμένης γνώσης, καθώς εστιάζουν στη συγκέντρωση των γνώσεων για το υπό εξέταση θέμα και ενδεχομένως τις διευρύνουν. Κατά κάποιο τρόπο, κλείνουν το θέμα, ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν εργαλειακά.

Η *Μεθόριος* δεν έχει γραφτεί έτσι. Ο προσανατολισμός της είναι εγγενώς διαφορετικός, καθώς επιχειρείται το άνοιγμα και όχι το κλείσιμο του θέματος, να δοθεί χώρος στον λόγο περί των ζητημάτων του τίθενται.

Dis-cursus (δηλαδή λόγος) κατά τον Ρολάν Μπαρτ (Roland Barthes) σημαίνει αρχικά «τρέξιμο εδώ κι εκεί», «πηγαινέλα», «διαβήματα», «μηχανορραφίες». Αυτός είναι και ο σκοπός του βιβλίου: «κουβέντα για...», «συζήτηση για...». Μάλιστα, η τεχνική συνίσταται στο να ανοίγουμε κουβέντα, να θέτουμε ερωτήματα χωρίς να θεωρούμε προκαθορισμένο τον ορίζοντα των ερωτήσεων και των απαντήσεων, ακολουθώντας έναν δρόμο, μία οδό, και όχι εφαρμόζοντας μία μέθοδο. Αυτό που χαρακτηρίζει τον δρόμο, την οδό που επιλέγουμε, είναι το γεγονός πως μας ενδιαφέρει ό,τι αντιστέκεται στην καταστροφή, ό,τι επιμένει να ζήσει, και αυτό όχι μόνο επειδή μας βοηθά να αντέξουμε περισσότερο, αλλά κυρίως επειδή έτσι διεκδικούμε ζωτικό χώρο για να μπορούν να αναπτυχθούν οι έρωτές μας, ιδίως ο έρωτας για τη ζωή.

Κάνοντας μια μουσική προσομοίωση, το βιβλίο, με τον τρόπο που δομείται, ισοδυναμεί με ένα ενεργειακό πεδίο το οποίο διατρέχουν διάφορες μελωδίες που δεν στρογγυλεύονται για να μη χάσουν τις αιχμές τους, που αρχίζουν μεν, αλλά δεν τελειώνουν ποτέ. Η ατέρμων μελωδία μοιάζει

να στέλνει στο άπειρο την έκρηξη και να την εκτονώνει έτσι. Για να μη χαθεί ο αναγνώστης μέσα σε τούτη τη συσσώρευση ανοιχτών μελωδιών, του δίνεται μια σηματοδούρα, ένα είδος «λάιτ μοτίφ». Πρόκειται για μια μελωδία που επαναλαμβάνεται συχνά –έστω και έμμεσα– και γίνεται κατά κάποιον τρόπο το σήμα του έργου. Στην περίπτωσή μας, αυτό το μοτίβο είναι η *Μεθόριος*.

Επιπλέον, το βιβλίο είναι γραμμένο έτσι ώστε να μπορούν σε αυτό να συναντηθούν τρία ρεύματα σκέψης: αυτά που θέλει να πει ο συγγραφέας, αυτά που μπορεί να πει και αυτά που αντιλαμβάνονται οι εν δυνάμει αναγνώστες, εκείνοι που φαντάζεται ο συγγραφέας όταν γράφει το βιβλίο – και στη συνέχεια οι πραγματικοί αναγνώστες, ένας κόσμος ολόκληρος, στον οποίο δίνεται από τον συγγραφέα ο χώρος προκειμένου, ενδεχομένως, να προχωρήσει το βιβλίο πιο πέρα, να το πάει αλλού, να το πολλαπλασιάσει.

Αυτό βέβαια δεν συνεπάγεται ότι μας επιτρέπεται μια «χύμα προσέγγιση», που θα ήταν χωρίς αμφιβολία ατελέσφορη, ή απλώς «μια τρύπα στο νερό», χωρίς ενδιαφέρον. Το κείμενο διέπεται από εσωτερικούς νόμους που ταυτόχρονα μας ελέγχουν και μας υποστηρίζουν, οι οποίοι αντανακλώνονται στη δομή του βιβλίου.

Παράλληλα, υφίστανται πολλοί εξωτερικοί περιορισμοί, που λειτουργούν παραγωγικά υπέρ του έργου. Συγκεκριμένα: ναι μεν επιχειρείται να αρθεί το βιβλίο υπεράνω των τειχών περιχαράκωσης των επιμέρους επιστημονικών ειδικοτήτων, συνάμα όμως λαμβάνεται υπόψη και ο δικός τους λόγος. Το υψηλότερο επίπεδο των ειδικοτήτων εξασφαλίζει εκ των πραγμάτων ότι η κουβέντα δεν μπορεί να ξεχειλώσει, να καταρακυλήσει στην αυθαιρεσία.

Αναφορικά με τη δομή, το βιβλίο αποτελείται από τέσσερα μέρη –«Τροπισμοί της μεθορίου», «Σκαλίζοντας τις στάχτες για να βγάλουν φωτιά», «Η δυναμική του πεδίου», «Χρώματα κι αρώματα»–, τα οποία εννοείται ότι συμπλέκονται. Δεν έχει σημασία που η τονικότητα, ο τροπισμός και η θεματική τους διαφέρουν. Μυριάδες κοινά ερωτήματα τα διατρέχουν, αναδεικνύοντας έναν κοινό τόπο, έναν τόπο γοητευτικό και συνάμα κινδυνώδη, ο οποίος μεγαλώνει τον ζωτικό χώρο που διατίθεται για τις ψυχοδιανοητικές ανάγκες και αναζητήσεις μας.

Αναφορές

Είναι πολλές οι εξωτερικές επιρροές που συνέβαλαν στη σύνθεση αυτού του βιβλίου: άλλα βιβλία, μελέτες, ειδικά κείμενα, επαγγελματικές εμπειρίες, συζητήσεις, περιηγήσεις, βιώματα...

Οι αναφορές που γίνονται σε αυτές είναι σημειακές και ποτέ εξαντλητικές (δεν πρόκειται για εγκυκλοπαίδεια). Όταν γίνονται, στόχος δεν είναι να αποκτήσει το βιβλίο ένα είδος «δανεικού κύρους». Γίνονται για λόγους φιλίας και αναγνώρισης. Δεν επικαλούμαι εισηγήσεις, απλώς θυμίζω – με ένα είδος φευγαλέου χαιρετισμού– αυτό που με γοήτευσε, με έπεισε, μου χάρισε για μια στιγμή την ηδονή τού να καταλαβαίνεις, να εμβαθύνεις – ίσως και να σε καταλαβαίνουν. Οι υπομνήσεις αναγνωσμάτων, ακουσμάτων και εμπειριών συχνά έχουν έναν ρευστό, ημιτελή χαρακτήρα, κάτι που αρμόζει στη φύση της αναζήτησης στον «κόσμο της Μεθορίου». Επειδή, αν εδώ ο συγγραφέας δανείζει σε αυτό τον κόσμο την «κουλτούρα» του, εκείνος, σε αντάλλαγμα, του χαρίζει την αθωότητα της ρευστότητας που αδιαφορεί για τις επακριβείς χρήσεις της γνώσης.